

Cerkev je tovarišija

Intervju z Vinkom Kobalom ob 70-letnici

Msgr. Vinko Kobal je bil eden najvidnejših vzgojiteljev mladih v drugi polovici 20. stoletja. Lahko rečemo, da je obnovil versko formacijo dijakov in študentov, ki je bila v slovenski Cerkvi pred drugo svetovno vojno zelo razširjena, po komunistični revoluciji pa je skoraj popolnoma zamrla. Vinko Kobal je večino svoje energije in ljubezni razdal za vzgojo mladih v vsem svojem petdesetletnem duhovniškem delu. Letos obhajamo peto obletnico njegove smrti. Ob tej priliki so v kraju njegove zadnje duhovniške postaje, v Godoviču, postavili spomenik, delo priznanega kiparja Mirsa-da Begića, Tretji dan pa objavlja intervju z njim, ki je nastal ob njegovi 70-letnici in ga je objavil Radio Ognjišče.

*Svojo življenjsko pot je sklenil 29. 5. 2001. Uso življenjsko moč, s katero je razsvetljeval vse okoli sebe, je črpal iz prijateljstva z Bogom in skušal zaupanje vanj vlti tistim, ki so mu bili pripravljeni prisluhniti.**

Vsaka obletnica, sploh če je okrogla, je neke vrste prelomnica in pod prelomnice ljudje navadno potegnemo črto in se ozremo nazaj in pogledamo, kakšna je bila prehojena pot. V našem studiu pozdravljam gospoda Vinka Kobala, ki je 19. januarja praznoval svoj visoki – ali zreli jubilej?

Zrel!

Torej zrel jubilej. Gospod Vinko, kaj bi rekli, ko se ozirate nazaj v življenje, na teh sedemdeset let? Kje so bile prelomnice?

Ko gledam nazaj na različne dogodke, ki so me oblikovali, bi dejal, da jih nisem razumel. Zdaj pa jih vidim kot nek načrtovan, zarisana mozaik, tako da za veliko stvari, ki sem jih doživel, nikakor nisem mislil, da bodo pripeljale do tega, kar zdaj doživljam.

Na srečanjih z mladimi predstavljate krščansko oznanilo v tematskem ciklusu, ki se po-

navlja vsaka štiri leta (Srečanje, Znamenje, Daritev, Zaveza). Prepričana sem, da stvari, ki govorite mladim, kasneje drugače razumete, da se vsa ta vednost nabira. Mislite, da je zdaj, ko imate sedemdeset let, ta vednost že tako zrela, da ne bo več rasla?

Šele tedaj, ko je sad zrel, dobiva pravo barvo, pravi okus in mislim, da mi bo Bog dal še nekaj časa, da bo ta zrelost res pokazala okusne sadove. Jaz trdno upam, da se najlepša presenečenja v mojem življenju še pred menoj.

Kako govorite o Bogu – o Njem je zelo težko govoriti –, ko smo ljudje včasih tako slepi in gluhi, da niti takih stvari, ki jih lahko otipamo in čutimo, ne moramo doumeti?

Prav to, kar si me sedaj vprašala, se tudi jaz stalno vprašujem, in to je moj stalni problem. Kako govoriti o Bogu, tako da bom res prepričal tistega, ki mu govorim? Kako povedati to čudovito skrivnost, ki se razodeva

človeku na različne načine, po raznih ovinkih, pa je vedno bolj presenetljiva. Morda prav zaradi te skrbi nisem znal dovolj dobro prikazati, povedati, kaj meni pomeni Bog, pravza prav tega tudi nisem mogel, kot bi lahko zdaj.

Zdi se, da je v Vas strašna želja, prizadevanje nagovoriti človeka. Zanima me, kdo je tisti v Vas, ki Vas žene?

Temu ne bi mogel dati imena, ker je to, kar žene človeka, skrivnost. Bog je zame skrivnostno bitje, ki ga nikakor v celoti ne moram doumeti, ga opredeliti. Skrivnost, ki se v meni javlja na razne načine, je zame vedno ista; nagovarja me, kar naprej nekako sili, vodi.

Večkrat sem bila pri Vas na tednih zbravnosti in mi je bilo zelo všeč, ker ste krščansko oznanilo oplemenitili z biseri iz kulture.

Dar za dožemanje kulturnih dobrin mi je bil dan že v klasični gimnaziji, ki sem jo obiskoval v Italiji. Imeli smo profesorje, ki so nam na čudovit način prikazali italijansko kulturo in tako sem jaz lahko razumel tudi našo kulturo. Ponosen sem nanjo, ob kulturi Danteja, Leopardija, Manzonia in drugih sem mogel tudi naše velikane vedno bolj ceniti in jih vključiti prav v krščansko oznanilo. Tako so mi vsi dragi; zdi se mi, da so literati nekakšni preroki našega časa.

Kako lahko vedno znova in znova nagovarjate mlade, duhovnosti lačne obraze? Ali Vas prav mladi nagovarjajo, da jih lahko Vi nagovorite? Je tu neka vzajemnost?

Vsekakor, mnogokrat pričakujem, da bom dobil od njih vprašanja, pravzaprav, da bom prebral na njihovem obrazu vprašanje. Oni pa od svoje strani verjetno vedno znova čakajo, da jim bom spregovoril tako, da bo primerno trenutku, tudi če nisem na to pripravljen. Tudi če imam tedaj nekaj pripravljenega, zapisanega, moram iz tistega konteksta izstopiti in odgovoriti na vprašanja,

ki odsevajo z njih obrazov, se odzvati na njihove potrebe. Tako me torej tudi oni vedno znova izzivajo k novemu iskanju.

Kako gledate na to, da šola in tudi domača vzgoja otrok in mladih ne sili k temu, da bi bili temeljiti, da bi iskali predvsem smisel vsem stvarim? Odgovor na vprašanje o smislu nas vseskozi zasleduje, dokler ga nekje ne najdemo – in vendar se ga tako v šoli kot doma izogibamo?

Ob besedah *iskanje smisla* mnogi mladi pa tudi starejši mislijo na nekaj filozofskega, nekaj težkega, abstraktnega, vendar je smisel bistveno bolj konkretna stvar, npr. dejanska življenjska uporabnost trenutka, ki ga živimo, stvari, ki jih zdaj imamo. Smisel je v tem, da vidim ne samo v trenutkih in v ljudeh, ampak tudi v stvareh nekaj takega, kar me nagovarja. Iskanje smisla je torej zrenje na stvari, na ljudi, na dogodke z nekim pričakovanjem in ljubeznijo.

Vinko Kobal, sivolas, živahen mož je bil tudi nekoč otrok. Kakšni ste bili?

Hvala Bogu, da sem bil otrok! In da sem bil nagajiv, pohajač, neubogljiv, da sem svoj mami, svojim tetam, svojemu očetu, bratom in sestram vedno povzročal najrazličnejše težave. Kadar sem le mogel, sem kam zbežal od doma, da sem iskal prijatelje (doma pa je bilo treba vedno kaj delati). Prav te dni sem razmišljal, kako sem zelo rad iskal prijatelje pri sosedih na vseh koncih in krajih – to, kar sem potem delal celo življenje.

Osnovnošolci potem odrasčajo in pridejo sence adolescence ali pubertete. Kakšno je bilo Vaše odrasčanje?

Ko sem odrasčal, sem mislil, da sem že vse prerasel, da sem že dovolj zrel, da lahko vsakemu zabrusim kaj v obraz. Prepričan sem bil, da mi je vse jasno in razpoložljivo. To je trajalo par let, potem pa sem se

Andreja Muha: **brez naslova**, 2003, akril na platnu, 130 x 160 cm

poslovil od tega prepričanja in se polagoma predajal živi želji, da bi stvari še bolj spoznal, da bi jih videl tudi od znotraj. Za to sem imel veliko možnosti, posebno doma. Moji domači, mama, tete in drugi so bili že člani katoliškega izobraževalnega društva, doma smo imeli veliko knjig. Te sem kar naprej prebiral, o njih smo tudi debatirali. Spominjam se stare tete Francke, ki

je imela velika očala. Med šivanjem me je gledala in pripovedovala o Ušeničniku. Jaz sem pil njene besede in tako je v meni raslo zanimanje za kulturo.

Potem ste se vpisali v srednjo šolo. Kam ste hodili?

To so bila zanimiva leta. Bilo je med vojno, bil sem v italijanski šoli in sem moral is-

točasno razvijati svojo slovensko istovetnost, obenem pa izkoristiti vse tisto, kar mi je nudila italijanska kultura.

Ste že pisali dnevnik?

Velike kupe papirja sem popisal z njim in zdaj, ko kaj pogledam, vidim, da sem bil pač otročji, kakor je vsak v tistih letih. Sem pa nekatere stvari znal po svoje videti in ocenjevati.

Kdaj pa ste pomislili, da bi postali duhovnik?

Velik vtis so name naredile duhovne knjige nekega jezuita, patra Plisa, Francoza, z naslovom *Bog v nas* in *Bog v naših bratih*. Ta osebni odnos do Boga in obenem odnos do bližnjega, ki ga Bog pospešuje, je bil zame tako čudovito odkritje. To sem bral, se spominjam, ko sem imel 16,17 let, dvakrat, trikrat. Skušal sem vse te stvari tudi razumeti, po njih živeti, kar pa je bilo težko, zato ker sem bil istočasno še zmeraj lump.

Ste takrat imeli prijatelje, ki ste jih vedno iskali, kakšne sosedo, kamor ste se zatekli pred delom?

Ja, sošolce iz škofijske gimnazije oziroma semenišča. Veliko sem se z njimi družil, med počitnicami smo se tudi obiskovali, čeprav smo živeli daleč drug od drugega, ko smo bili v zavodu, pa smo itak bili vedno skupaj, veliko smo debatirali. V tretji, četrti gimnaziji smo izdajali tudi poseben gimnazijski list. "Vesna" smo mu dali naslov - značilno, ne. Vsi smo sanjali o neki pomladi. Kaki štirje smo bili. Veliko smo pisali in risali, na roko seveda, in se o tem pogovarjali; tudi igre smo igrali. Vse to je bilo silovit poskus iskanja tistega, kar je najgloblje v nas.

Po srednji šoli ste se vpisali v višje šole ...

Ko sem opravil maturo v Gorici, v italijanskem delu, pod anglo-ameriško zasedbo,

sem se podal domov. Doma pa je bil drugačen režim, vendar sem se ob koncu septembra usedel na razmajano kolo, edino, ki je bilo pri hiši, in se junaško odpeljal v Ljubljano, 110 km daleč: po makadamskih cestah čez Col, Črni Vrh, skozi Godovič. To je bilo čudovito doživetje, zelo pogumno. Ko so mi na Teološki fakulteti v Ljubljani, takrat je bila še v okviru Ljubljanske univerze, izdali indeks, sem bil silno ponosen. Če ga nisem poljubljaj, sem ga prav gotovo stiskal k srcu, tako se mi je zdelo imenitno, da sem prišel v take kroge.

Kakšna filozofija in ideje so Vas navduševale med študijem?

Silno so me zanimala Janžekovičeva predavanja, ki sem jih prav pil. Bil je zelo jasen in dosleden. Ob njem sem nadaljeval misli, ki sem jih že prej srečal ob branju Ušeničnikovih zbranih spisov. Sicer pa nisem bil kakšen priden študent tudi potem ne. Izpite sem sicer redno opravljal, vendar sem zraven bral dosti drugega, najrazličnejšo literaturo.

Kaj ste potem s tistim drugim najrazličnejšim počeli? Ste se o tem pogovarjali s prijatelji?

Ne, ob vsaki knjigi, ki sem jo bral, sem si delal zapiske - in še zdaj jih delam -, jih spenjal s sponkami, tako da sem imel "spravljene" glavne misli iz vsake knjige, ki sem jo prebral. Mogoče je bil to tudi način, da sem se prisilil biti pazljivejši.

Kako ste končali potem študij in začeli duhovniško pot?

Pravzaprav študija niti nisem prav končal, že so me zaprli. Najprej za devet mesecev leta 1949 (sredi aprila meseca so me zaprli in za Božič izpustili), potem takoj potem, ko sem bil posvečen za duhovnika leta 1951 (od junija do novembra), tako da sem dočakal novo mašo v zaporu. Slovesno novo mašo sem lahko imel šele potem, ko sem prišel iz zapora domov,

11. novembra. Ob tej slovesnosti, za katero sem mislil, da je vrhunec vsega, mi je takratni rektor semenišča, kasnejši nadškof, rekel: "Nova maša ni nič posebnega!". Takrat sem mislil, da je mož preveč ciničen, saj sem jaz samo o tem sanjal, da bom posvečen, da bom imel novo mašo. Potem pa sem videl, da me Bog še drugje čaka.

Kakšni so bili Vaši občutki, ko so Vas zaprli?

Spraševal sem se: "Kaj bo iz vsega tega ratalo? Ali me bodo res mobilizirali in poslali na fronto na grško-jugoslovansko mejo, kjer so bile takrat borbe, ali bo kaj drugega. Obrnil sem se k Bogu in rekel: "Ti Bog že veš". Tako sem se naenkrat naučil videti božjo previdnost zelo konkretno prisotno v mojem življenju.

Kako pa ste prestajali potem to kazen?

Tako, da niti tistih, ki so me zaslíševali, niti tistih, ki so mi nalagali razna težka dela, nisem gledal grdo. So se mi zdeli kar simpatični ljudje, saj končno niso delali stvari sami od sebe, so delali po nekem načrtu, ki so ga skovali bogvejek.

Se Vam zdi, da se človek tega, da svoje "sovražnike" začne gledati kot prijatelje, lahko nauči? Ali mora biti pahnjen v tako situacijo in pustiti, da gre vsa kalvarija čez njega in da končno vidi v človeku človeka, ne glede na to, v kakšni funkciji je?

Teh stvari ni lahko sprejeti, ko ti pa to uspe, te čaka čudovita osvoboditev, da lahko gledaš na te ljudi tudi tako, z neko simpatijo, z nekim prepričanjem, da vodi mene in vse isti Bog, ista ljubezen.

Dostojevski, ki ga imate radi, je napisal, potem ko je imel za seboj Sibirijo, da je človek živel, ki se čisto vsemu prilagodi.

Dostojevski mi je v mladih letih ogromno dal. Njegove knjige sem bral vse od kraja, npr.

Zločin in kazen, Brate Karamazove. Kasneje v življenju sem našel potrditev za toliko stvari, ki sem jih pri Dostojevskem spoznal.

Zdaj bomo slišali pesem "Salve regina". Večkrat ste že povedali, da Vam je všeč. Vam je še vedno?

Seveda!

Komunikacija je to, da govorimo in da poslušamo, da je sporočilo oddano in sprejeto. Vi veliko govorite in verjetno morate čisto vzporedno temu znati najti tudi tišino, v kateri tudi predelate vse to, kar sami govorite, in tisto, kar slišite od drugih. Pa me zanima, kdaj so Vaši zlati trenutki za to tišino?

Že nekaj let mi uspeva, da vsako jutro po eno uro meditiram, če sem doma v pisarni, ob lepi klasični glasbi. Vedno se zahvaljujem Bogu, da je dal ljudem narediti take čudovite instrumente, da se lahko tako uživa in da takrat misel zaplava h globljim vrednotam in resnicam življenja. Poleg jutranje meditacije so mi zelo dragoceni izleti, dolgi izleti v gozd. Včasih, ko sem služboval v drugih župnijah, sem si kar vzel čas in šel na daljše sprehode; iz oddaljenih Deskel v Anhovem sem šel peš v Ljubljano samo zato, da sem bil tri, štiri dni sam po gozdovih.

Vinko Kopal, Vi ste posebnost v duhovniških vrstah.

Ja, to je pa malo izzivalno vprašanje. Ne vem, mogoče me imajo nekateri duhovniki za posebnega, drugi, vsaj tako slutim, me sprejemajo takega, kot sem, in me imajo na nek način radi.

Pa vendar, kako gledate na to svojo drugačnost?

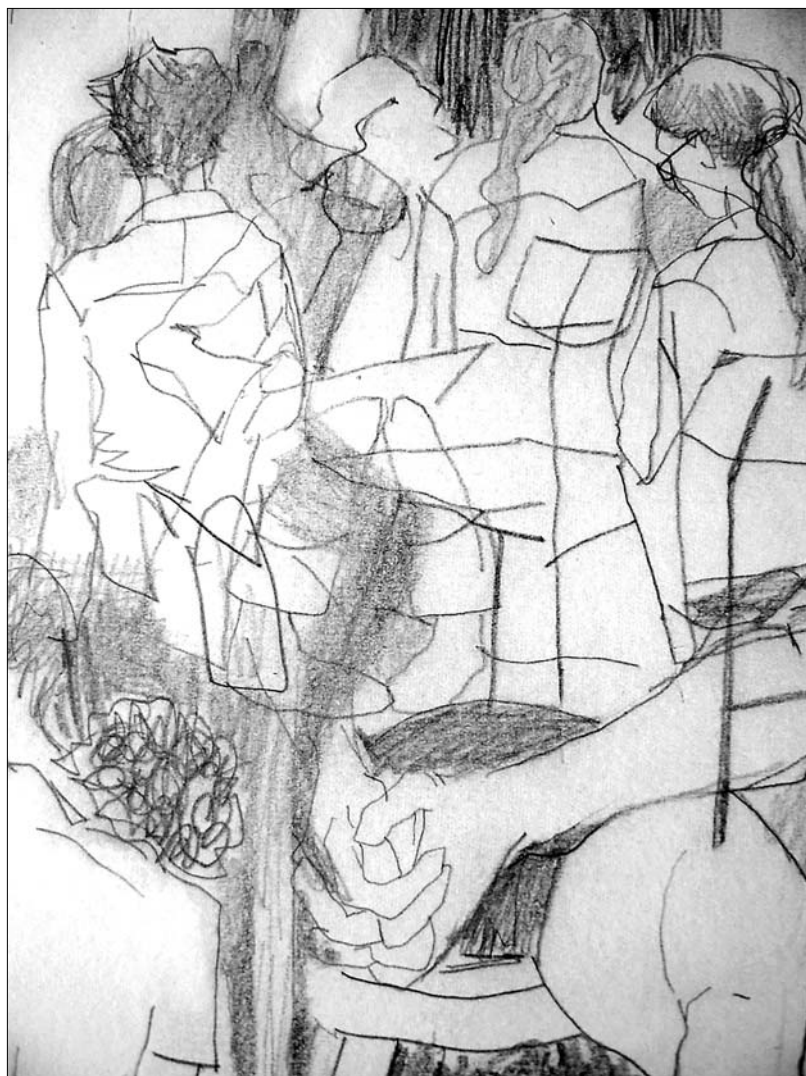
Drugi mi pravijo: "Ja, ti imaš karizmo za mlade". Jaz pa ne vidim tukaj nobene posebne karizme ali nekaj posebnosti. Vidim, da je pač Bog to moje življenje tako speljal, da je bilo treba to delati, kar sem delal; da bi

bil nezvest božjemu načrtu (pa tudi sebi), če bi tega ne delal.

Ukvarjali ste se s samimi bistvenimi in pomembnimi stvarmi. Puščali ste, da so vas preplavile, pogovarjali ste se z mladimi ... Zanima me, do kakšnih zaključkov ste prišli.

Poseben izziv zame je bil drugi vatikanski koncil. Živel sem z njim, bil ob tem do-

gajanju vznemirjen. Odloke, ki so prihajali iz meseca v mesec iz tega veličastnega zbora v Vatikanu, sem prebiral z neko nenavadno požrešnostjo – in zgleda, da so mi te stvari prav globoko zlezele v srce in dušo. Tako je prišlo do nekaterih zelo važnih spoznanj. Naenkrat sem spoznal, da je najvažnejše imeti rad človeka, saj je tako tudi Bog delal. Svoj odrešenijski načrt je gradil na tem, na ljubezni

Andreja Muha: Iva in njen akt, 2003, svinčnik na papirju, 15 x 21 cm

do človeka in tega nas je naučil - imeti rad prav vsakega človeka, tako tebe kakor vse ti-
ste, ki so tukaj okrog, rad, ne na čustven na-
čin, ampak na tak spoštljiv, globok način, ko
vidiš v vsakem človeku odsev skrivnosti.

*Se Vam zdi, da se ljudje znamo tako gle-
dati ali se predajamo čustvom?*

Mislim, da je to težko in da se moramo
dolgo časa učiti. Moj učitelj Giussani ved-
no govori o dveh pojmi, ki sta začetek tega
spoštovanja človeka: o *jazu* - sebe moram vze-
ti zelo zares, zelo biti začuden nad seboj, kaj
je vse Bog vame položil, in istočasno strašno
navdušen nad *skrivnostjo*, ki mi prihaja na-
proti, to je *ti*, drugi človek.

*Jaz se Vam pa čudim - in čudenje je tudi
ena začetna ali iztočna stvar pri vseh teh Vaših
predavanjih in razmišljanjih -, čudim se, kako
lahko tolikokrat začnete delati z mladimi, kako
začnete srečanja vedno z drugimi besedami, am-
pak z isto vsebino. Kako vam to uspe?*

Beseda *čudenje* pomeni tudi pričakovanje.
Jaz od vsakega človeka pričakujem, da bo vne-
sel v moje življenje, v to komunikacijo, ki je
nastala, ko je prišel blizu mene, neke nove
elemente. Pravzaprav bogati človeka kateri
koli drug človek. Ko so včasih prišli dijaki
v Stržišče z zamudo, otovorjeni z nahrbtniki,
vsi preplašeni in so rekli: *Bogve, kako me bo
sprejel*, sem bil v resnici vedno navdušen nad
njimi. Tega se mnogi še zdaj spomnijo.

*Čudim se tudi temu, kako se lahko pri Vaših
zrelih letih še vedno tako iskreno navdušite in včasih
kar drhtite od navdušenja. Kako je to mogoče?*

Zelo občudujem Malo Tereziko - zadnje
dni sem bral knjižico o njej. Pri njej je vsa
duhovnost postavljena na otroškost - in ču-
denje je otroška zadeva. Kolikor starejši po-
staja človek, toliko bolj ga to, ta sposobnost
čudenja, dela mladega; to je *čudovit* občutek.
Ampak to je nekaj otroškega in če zdaj mla-

dim to dopovedujem, jih skušam pritegni-
ti k temu občudovanju s tem, ko jim rečem,
da naj občudujejo kamen, barvo lista ali pa
rožo ali pa kos neba. S tem pravzaprav spro-
žim v njih nek proces, ki najbrž ne bo tako
hitro ponehal.

*No, če rečem, da Vam gre že na otročje, ne
boste nič užaljeni?*

Ne, res ne. Ko je papež letos proglasil
Malo Tereziko za učiteljico krščanskega živ-
ljenja, za učiteljico Cerkve, je razumel, kaj
sodobni človek potrebuje. Ta človek znanosti,
tehnike, zakompliciran v vsem iskanju, po-
trebuje samo sproščenega pogleda na lepo,
preprosto, odprto stvarnost, na ljudi, na do-
godke, na stvari - in to je otroški način gle-
danja, to je čudenje.

*Zdi se mi, da mora vsa ta dobra volja iz-
virati iz neke globoke hvaležnosti.*

Ja, čim se človek začne čuditi, ga spremlja
občutek hvaležnosti. Tako razumem Staro
pa tudi Novo zavezo, ki sta polni neprestanih
vzklikov: "Hvala, Bog!", "Hvala Bogu!", "Ale-
luja". Tu je polno izrazov veselja, hvaležnosti,
otroškega navdušenja nad Bogom.

*Imate izreden dar za dramatizacijo, tako
tukaj v studiu kot na svojih predavanjih. Pa
me zanima, če je to vaš trik, da pridobite po-
slušalca ali to čisto spontano privre iz Vas?*

Če bi se pri govorjenju kontroliral in če
bi moral sebe zadrževati, bi prišlo iz mene
nekaj tako nepristnega, naštudiranega; go-
voriti pa je treba tako, kot čutiš.

*Vemo, da je veliko slovenskih duhovnikov
osamljenih. Ali ni to čudno, ko govorijo o ob-
čestvu, o skupnosti?*

Čudno je morda zaradi tega, ker pojmujejo
svoj odnos do Boga kot nekakšen junaški spo-
pad s skrivnostjo, ampak naš odnos do Boga
mora biti prijateljski, in prijateljski tako, da jaz

spravim skupaj prijatelje in skupaj gremo k prijatelju. Tako pojmem skupnost, Cerkev, ne kot organizacijo niti ne kot kakšno posebno strukturo, ampak enostavno: lepo je, da smo skupaj, in lepo je, da gremo skupaj. Vedno mi je bilo všeč Kocbekovo naročilo, ki izhaja iz njegove pripovedi in mojih osebnih pogovorov z njim: "Če nam ni uspelo narediti tovarišije, naredite jo vi!". In Cerkev je ta tovarišija! On, ki je napisal *Tovarišijo*, je čutil izjemno možnost, ki jo ima Kristusova Cerkev, da to tovarišijo med ljudi ustvari, in to tako tovarišijo, ki ob smrti, ob bolezni, ob grehih, ne razpade, ampak takrat še bolj poveže.

Ste na čelu gibanja Pot, ki je slovenska različica italijanskega "Comunione e Liberazione". Zanima me, če ste toliko močni, da znate kot človek, ki je na čelu, spustiti stvari iz rok.

To je moj sedanjí veliki problem, ker, kadar čutiš potrebo, da spuščaš iz rok, te vedno skrbi, kako so tiste druge roke pripravljene, koliko so sposobne. Zato bi najraje vedno vse, kar sem dojel, spoznal, pustil v prijateljske roke duhovnikov, ki so moji prijatelji. Hvala Bogu, imam jih dosti in oni resnično doživljajo vse to kot prijateljsko nadaljevanje.

Torej imate tovarišijo med duhovniki?

Ja, moram reči, da sem na to tovarišijo zelo ponosen, zelo vesel sem je. Včeraj sem se srečal z nekaj duhovnikov iz ljubljanske škofije na Brezovici, pred kratkim so me povabili, da bi šel na Štajersko spet k eni skupini duhovnikov, vsak mesec imam srečanja v Ajdovščini s primorskimi ... Zmeraj nas je petnajst, dvajset, ko se srečamo in se pogovarjamo prav o teh stvareh, ki sem o njih govoril tukaj.

No, ko pridejo pa poletne počitnice, vemo, da so Stržišče, Logarska dolina in podobni kraji polni mladega življa in takrat ste z njimi tedensko za teden. Zanima me, kako rastejo spoznanja skozi vsa ta leta?

Če bi pogledal v leto 1976, ko sem prvič zasnoval štiri teme, ki se za dneve zbranosti ciklično ponavljajo vsaka štiri leta, nisem vedel, v kaj se spuščam in kakšna globina je dejansko možna. Zdaj jih vsako leto sproti dopolnimo. Med začetkom julija, ko začnemo, in koncem avgusta, ko končamo, se v meni nabere nekaj novega, postanem bogatejši. In tisti, ki so zadnji, seveda dobijo tisto, kar bodo morda drugi čez štiri leta.

Pa se Vam v teh tednih kakšen mlad človek na poseben način približa, navežete kakšne posebne stike?

Posebni stiki, prava milost in razodetje in dar je to, če mi kakšen pove, da se je, recimo, odločil za kakšen usoden korak v življenju: za poklic redovnice, duhovnika ... Takrat sem navadno tiho, si ne upam nič reči, da ne bi motil božjega dela.

Kaj Vas, g. Vinko, še navdušuje poleg mladih?

Poleg mladih me navdušuje perspektiva. Če mi bo Bog dal – zdrav sem, hvala Bogu – še nekaj let, računam, da bom lahko naredil iz svojega duhovništva še velike reči, lepe, da bom jaz sam, pa ne mislim na zunanaj, znotraj, da bom veliko več korakov naredil prav v globino skrivnostne božje navzočnosti v našem življenju. In to me silno vznemirja, zanima; zastavljam si vprašanje, kako bo to izgledalo, pa vem, da bo.

Kjer je globina, tam navadno pesniki, pisatelji, umetniki, glasbeniki na neki točki umolknejo. Vi pa, se mi zdi, kar govorite.

Prav to sem skušal povedati, da je moj namen, da bi zdaj umolknil, da bi prišli taki trenutki, ko bom bogatel prav v molku in tega si želim; to je tisto, kar me navdušuje, ne neke zunanje stvari, ker vem, da lahko sočloveku, družbi, v kateri živim, veliko bolj kot z zunanjimi dejanji pomagam s tem bogastvom, ki mi ga Bog ponuja.

Ko se ozirate nazaj v življenje, bi kaj spremenili ali je bilo vse prav, kot se je zgodilo?

Rad imam Marijin hvalospev "Moja duša poveljuje Gospoda", kjer pravi, da je Gospod čudovite stvari naredil v njenem življenju, čeprav so bile tudi težke. In jaz si upam to njeno pesem, ta njen spev prav dobesedno vzeti tudi v svojem življenju.

Kako pa gledate na Cerkev?

Cerkev je obenem moja velika ljubezen in velika bolečina. Vedno znova in povsod sem govoril samo o tem, kako je Cerkev občestvo, skupnost, nikdar pa nisem mislil na organizacijo, in to sem dopovedoval vsem. Nedavno mi je rekla neka mama, ki je bila v šestdesetih dijakinja, ko sem jo opozoril "Veš, Janja, koliko smo govorili, se spominjaš, koliko smo govorili o občestvu, o Cerkvi?!" "Ja, ampak takrat je šlo krvavo zares nam vsem, ko smo mi vse to govorili".

Mislite, da zdaj ne gre več krvavo zares?

Mislím, da morajo mladi, ki ta predlog slišijo, tudi danes vzeti zares, ker jih bo v resnici le to obogatilo. To jim bo odgovorilo na njihovo stalno iskanje smisla. Ta smisel je doživeti navzočnost Kristusa človeka med nami, polnega človeka, doživeti v svojem življenju Njegovo navzočnost v tej skupnosti.

G. Vinko, vem, da Vas je ob Vašem prazniku obiskal tudi gospod nadškof Franc Rode.

To so že kar intimne stvari. Ne vem, zakaj je to naredil, bil pa sem zelo vesel in ko sem se mu zahvalil za voščila, sem mu rekel: "Veste, to me ponovno spodbuja k veliki odgovornosti, čutim se še bolj odgovornega pred Cerkvijo, ta pozornost pomeni tudi, da moram res nekaj narediti".

Pa je prišel nenapovedano?

Ja, nenapovedano. Nisem niti od daleč tega pričakoval, čeprav je bila to zame lepa potr-

ditev za delo, za katerega sem mislil, da nikdar ne bo dobilo kakšnega posebnega priznanja.

No, ko sva že pri hierarhiji, verjetno ste slišali, seveda ste, kako ne, da imamo Slovenci spet kardinala. Zanima me, kako na to gledate.

Ja, vesel sem, da se v slovenskem narodu take osebnosti najprej oblikujejo, potem pa tudi izpostavijo. Biti kardinal niso mačje solze, je velika odgovornost pred Cerkvijo in pred zgodovino.

Zdi se mi, da Slovincem manjka tega, da se za svojo krščanstvo postavimo.

Slovenci smo zmeraj imeli malo vrtičkarskega duha, bili smo vrtiček rajnke Avstrije, tak lep vrtiček na južni strani Alp, ampak zdaj nismo več samo to, zdaj smo bistveni element evropske kulture in krščanstva.

Pa se Vam zdi, da se uveljavljajo najkvalitetnejši iz tega naroda?

Imam vtis, da zadnje čase prihajajo vedno bolj na površje taki ljudje, ki kažejo slovenski skupnosti, temu ljudstvu sijajne perspektive. Verujem, da če je bil judovski narod poklican, smo poklicani tudi mi in da imamo zdaj take voditelje, je zelo lepo.

G. Vinko, kako pa gledate na medije?

Na medije velikokrat gledam z veliko pozornostjo. To, da zdaj lahko govorim na radiu, sem zelo vesel, tudi sem bil vedno vesel, kadar koli so me kam povabili; po drugi strani pa me mediji navdajajo s skrbjo, ko vidim strašne posledice slabega vpliva medijev, ko vidim ljudi z zmedenimi pojmi, in to prav zaradi medijev.

Od medijev pa k pravemu stiku, še prej pa nekaj poezije:

Same pregrade so med vami
med sabo ste pregrade sami,
vaši čuti, vaši umi in razumi.

To je steklo, vidiš skozenj,
priti v drugega človeka ne moreš.
Živite sami v lastni bajki
kot v vaši stari pravlji,
orjak zaprt v mali flaški.
Vsak od vas je velikan,
precopran v pritlikavca
lepo vložen v zaprt kozarec.
Takle korenček v kozarcu
bi vsak dan lahko spoznal
resnico sebe in sveta,
samo odpreti sam ne zna.
Vi ste kozarci v prašni shrambi,
tiho stojte na polici,
čisto spodaj, na najnižji,
vsak od vas do roba poln.
Česa? Sebe samega.

Prosim za komentar, g. Vinko.

Prav ta mali kozarec s tem zaprtim pritlikavcem je podoba tega, kar je Bog hotel z učlovečenjem streti. Priti in postati človek. Vzpostaviti konkreten stik s sočlovekom, priti blizu in uresničiti to, kar je Janeza Evangelista kasneje najbolj čudilo: "Mi," je rekel, "mi smo se ga s svojimi rokami dotikali, s svojimi ušesih slišali". To je tista veličina osebnega stika, ki ga ne more nadomestiti nobena stvar. Zato: pismo je lep stik, pogovor po telefonu prav tako, toda če lahko s človekom spregovorim iz oči v oči, z besedo, če mu lahko sežem v roke, tedaj sem sposoben uresničevati in na-

daljevati silno skrivnost učlovečenja, to, da je Bog postal človek in bil s človekom skupaj. To je tisto, pri čemer sem vedno znova začuden, presenečen, pa si želim, da bi vsi naši stiki s človekom bili tako intenzivni, da bi si ne želeli nikdar vzpostavljati kakšnih samo pisnih ali intelektualnih stikov.

Pravi stik med ljudi nastane le z nenehno navzočnostjo, s skrivnostno izmenjavo besed, ki je podobna molitvi.

Da, prav to. Večkrat sem v mladinskih skupinah, ko sem govoril, pozival koga, da naj kaj reče, pa sem včasih leta in leta gledal fanta ali dekle, ki sta molčala. Molčala eno leto, dve leti, morda tri, potem pa je začel govoriti. In tedaj sem spoznal, kako je znal poslušati, kako je pil iz celotne prisotnosti vse tisto, kar je kasneje postalo tudi za druge bogastvo.

Hvala lepa in srečno tudi prihodnjih sedemdeset let.

Vsekakor.

* Ob njegovi 70-letnici je bil januarja 1998 gost Radia Ognjišče, kjer je spregovoril o svoji življenjski poti in o svojem delu. "Zaradi vsega, kar je izžareval iz spominov in misli, ki bodo aktualne tudi v prihodnje," je Radio Ognjišče ponovilo pogovor z njim 2. 6. 2001 v oddaji Naš gost. Intervju prepisal Janko Toplikar, za objavo v TD pripravil Jože Kurinčič.